

JAKUB NĚMEC, *Fázové perifráze v italštině a jejich české protějšky v paralelním korpusu InterCorp*. Ústav románských studií FF UK, ak. r. 2016/2017.

Jakub Němec se ve své bakalářské práci pustil do tématu, které je sice v teoretické rovině dosti obtížné, ale v praktické rovině víceméně jednoduché a metodologicky snadno uchopitelné. Popis fázových perifrází v italštině a jejich překladů do češtiny totiž předpokládá alespoň základní orientaci v pojmech, jako je aspekt, povaha slovesného děje apod., což na bakalářské úrovni není zcela samozřejmé. Zato v praktické rovině stačí zvládnout práci s paralelním korpusem InterCorp, který nabízí veliké množství zcela nových příkladů. Na těchto příkladech je pak možné ukázat nejen frekvenci jednotlivých perifrází v italštině – tedy něco, co odkrývá četnost použití jednotlivých konstrukcí –, ale i kvantitativní zastoupení různých překladatelských „řešení“ (protějšků či *respondentů*), jakkoli se tyto jeví na první pohled jako velmi heterogenní.

Musím s politováním konstatovat, že ani v jedné z těchto dvou rovin není bakalářská práce Jakuba Němce zdařilá. Prezentace klíčových pojmů i práce s daty je zcela nedostatečná. Pokusím se všechny fatální nedostatky dobře popsat a nabídnout tak autorovi alespoň částečně pozitivní zpětnou vazbu, kterou bude potřebovat a kterou jsem mu jako vedoucí nemohl v plné šíři poskytnout, neboť jsem finální verzi textu viděl na poslední chvíli pouhé dva dny před odevzdáním.

Začnu shrnutím struktury celé práce. Na první pohled vypadá obsah velmi přesvědčivě a promyšleně: text je členěn do šesti hlavních kapitol, jež zdánlivě popisují přesně to, co si téma žádá. První kapitola je stručným úvodem, druhá pojednává o kategorii vidu vs. aspektu, kde jsou zmíněny rozdíly mezi gramatickou kategorií českého vidu a kategorií aspektu v italštině. Třetí kapitola zavádí pojem povahy slovesného děje (PSD) – zde se autor striktně drží koncepce, kterou pro španělštinu vypracovali Zavadil a Čermák (2010) – a pojem „azione verbale“, jak o něm hovoří italské gramatiky (zejména GGIC). Čtvrtá kapitola se věnuje slovesným perifrázím jako prostředkům vyjádření různých významů PSD a pátá pak nabízí konkrétní prezentaci italských fázových perifrází. Šestá obsahuje to, co mělo být jádrem celé práce, totiž určitý typologický popis českých překladů těchto fázových perifrází. Práci pak uzavírá stručný závěr a ještě stručnější resumé v češtině a v italštině. Autor rovněž připojil dvě přílohy: jedna jen reprodukuje schéma aspektu a „azione verbale“ v italštině podle GGIC, druhá příloha je frekvenční seznam fázových perifrází podle četnosti sloves, s kterými se v paralelním korpusu InterCorp vyskytují.

Tuto zdánlivě bezchybnou strukturu práce bohužel zcela likviduje způsob, jakým autor jednotlivé kapitoly vypracoval. Problémy jsou jednak formulační – některým formulacím a tvrzením není ani při nejlepší vůli rozumět –, jednak věcné, terminologické i metodologické. Podrobný výčet nedostatků bude působit přísně a stroze, přesto ho zde uvedu.

1) Hned na s. 6 figuruje velmi neobratně formulovaný abstrakt, v němž se mísí obsahová i terminologická nepřesnost (např. „vymezíme si základní lingvistické termíny spolu s gramatickými kategoriemi“).

2) Na s. 8 narazíme na formulační postup, který je pro kvalifikační práci nejen zcela nevhodný, ale často věcně zcela nesprávný. Autor tu např. říká, že slovanské jazyky „rafinovaně používají morfologických prostředků“. Co je na morfologické realizaci určitých kategorií tak rafinovaného? Bohužel takové expresivní či hovorové pasáže charakterizují celou práci. Uvedu jen pár z nich. Na s. 8 „ve finále“, na s. 11 věta o tom, že si románské jazyky „obratně poradí širší škálou typů jazykových časů“; na s. 18 pak komplikované věty o tom, že určitým tvrzením můžeme „nabourat“ kontinuitu děje. Na s. 25 (i jinde) „chcete-li jinak řečeno“, „zvukové

výlevy, chcete-li exklamace“, na s. 29 (i jinde) řeč o tom, že se nějaký prostředek „těší velké oblibě“, na s. 31 „pocitově vnímáme“; a vrchol pak na s. 34 „durativní děje tedy není nutné tlačit [sic!] do kategorie gramatických složek“. A tak by bylo možné pokračovat dál až např. po s. 44-45 a s. 46, kde autorovy závěry opravdu nedávají žádný dobrý smysl.

3) Pár dotazů k terminologii. Autor někde hovoří o gramatických kategoriích a evidentně tak charakterizuje ledabyly téměř cokoli, např. na s. 16 hovoří o tom, že „azione verbale“ je gramatická kategorie, již musíme v italštině určovat. Jak tedy autor s těmito pojmy pracuje? Uznávám, že to není nikterak snadné a že dobře vymežit aspekt, vid, PSD vyžaduje určitou připravenost. Literatura, kterou cituje (někdy povrchně, někdy se jí drží až příliš – např. když na s. 14-15 v podstatě jen opisuje charakteristiky ze Zavadila – Čermáka 2010), určité vymezení přináší!

4) Přestože název práce slibuje popis překladových protějšků těchto perifrází, v praktické části najdeme jen pár náhodně vybraných příkladů, které autor tu a tam velmi nevhodně „usekne“. Chybí tu vlastně vše, co již standardní komparativní popis založený na paralelním korpusu musí obsahovat: prezentace korpusu InterCorp, zdůvodnění výběru subkorpusu, příklad v italské i české verzi včetně uvedení zdroje (někde autor zdroj uvádí, někde ne) – např. tak, jak lze vidět v sekundární literatuře, kterou Jakub Němec má i v bibliografii, ale kterou zjevně nijak nevyužil, tj. Čermák – Nádvořníková 2015.

5) Ještě pár dotazů k dalším tezím. Na s. 26 je řeč o tom, že perifráze *scoppiare a inf.* se používá jen v minulém čase; pak je tam ale příklad, který tomu přímo protiče. Co znamená na s. 27 podobné tvrzení o tom, že se používají jiné časy (pak autor uvádí „konjunktivní formu“, což není čas, ale modus). Stále na s. 27 nerozumím tomu, co je na konstrukci *starà per finire* nespisovného? Autor dokonce říká, že právě jen v nespisovných „případech“ nacházíme futurum této perifráze. Co je na s. 29 citově zabarvené na perifrázi *mettersi a inf.*? Na s. 31 *stare + gerundium* netvoří záporné formy? Je na s. 40 příklad *era finito per quell'anno* opravdu slovesnou perifrází *finire per + inf.*?

Jak je z uvedených výhrad patrné, bakalářská práce Jakuba Němce je opravdu nešťastnou kombinací naprosto základních formálních i obsahových nedostatků, a proto ji nelze k obhajobě v této podobě doporučit. Navrhuji ji proto hodnotit známkou ***neprospěl.***

V Praze dne 31. 5. 2017

doc. Pavel Štichauer, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce